

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
แผนการสอนรายวิชา 369527 การเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด 3 (3-0)
(Instruction for Thinking Process Development) ผู้สอน รศ.ดร. วารินทร์ แก้วอุไร

สภาพรายวิชา

เป็นรายวิชาเฉพาะเลือก ของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการคิดและการพัฒนากระบวนการคิด การส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์แบบไตร่ตรอง กระบวนการคิดแก้ปัญหา การประเมินการคิด เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎีการคิด กระบวนการคิดแบบต่าง ๆ การประเมินและควบคุมการคิด
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อมุ่งสู่คุณภาพในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน

ชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ มี 3 ชิ้นงาน

ชิ้นที่ 1 ชื่อ “ประมวลทฤษฎีการคิด กระบวนการคิดแบบต่าง ๆ การประเมินและควบคุมการคิด”

เนื้อหา ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิด และการพัฒนาสติปัญญาทั้งของไทยและต่างประเทศ
กระบวนการคิด

การประเมินและควบคุมการคิด ในการคิด 4 แบบ ได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์
การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์แบบไตร่ตรองและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ชั้นที่ 2 ชื่อ “วิเคราะห์เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”

เนื้อหา ลักษณะเฉพาะของแต่ละเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ข้อดีและข้อจำกัด

การวัดและประเมินผลการศึกษา

ความเหมาะสมในการนำเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ไปใช้พัฒนา

กระบวนการคิด ในการคิด 4 แบบ ได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิด

แก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์แบบไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ชั้นที่ 3 ชื่อ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด”

เนื้อหา การประยุกต์ความรู้จากผลงานชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มาใช้พัฒนารูปแบบการจัด

การเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด

ในการคิด 4 แบบ ได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิด

วิเคราะห์แบบไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แนวการจัดการเรียนการสอน

ลำดับที่	ชิ้นงานและเนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อและแหล่งเรียนรู้
1-4	<p>ชิ้นงานที่ 1 ชื่อ “ประมวลทฤษฎีการคิด กระบวนการคิดแบบต่าง ๆ การประเมินและการควบคุมการคิด”</p> <p>เนื้อหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิด และการพัฒนาสติปัญญาทั้งของไทยและต่างประเทศ - กระบวนการคิด - การประเมินและควบคุมการคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฐมนิเทศ แนะนำจุดมุ่งหมายและขอบข่ายวิชา ชี้แจงการวัดผลประเมินผล - แนะนำเอกสารประกอบการค้นคว้า - มอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิด - สนทนาเพื่อปูพื้นความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง “การคิด” และ “การสอนเพื่อพัฒนาการคิด” - ผู้สอนบรรยายและนำอภิปรายเรื่องทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิด และการพัฒนาสติปัญญาทั้งของไทยและต่างประเทศ กระบวนการคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสาร ตำรา - งานวิจัยด้านการพัฒนาการคิดทั้งไทยและต่างประเทศ - เอกสารประกอบการบรรยาย - website ทั้งไทยและต่างประเทศ

สัปดาห์ที่	ชิ้นงานและเนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้
		<p>การประเมินและควบคุมการคิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายชิ้นงาน ให้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมและเรียบเรียงจัดทำประมวลเป็นองค์ความรู้และนำเสนอรายงานในการคิด 4 แบบ ได้แก่ การคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ผู้เรียนสรุปประมวลองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า การฟังบรรยายและร่วมอภิปราย - สรุปอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เรียน และผู้สอน 	
5-9	<p>ชิ้นงานที่ 2 ชื่อ “วิเคราะห์เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”</p> <p>เนื้อหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะเฉพาะของแต่ละเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด - ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละเทคนิค - การวัดและประเมินผลการศึกษา - ความเหมาะสมในการนำเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ไปใช้พัฒนากระบวนการคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - ระดมสมองเรื่องความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด - ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์แบบไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด - การวัดและประเมินผลการศึกษา - ความเหมาะสมในการนำเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ไปใช้พัฒนากระบวนการคิด - สรุปอภิปรายร่วมกันระหว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสาร ตำรา - งานวิจัยด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดทั้งไทยและต่างประเทศ - เอกสารประกอบการบรรยาย - website ทั้งไทยและต่างประเทศ

ลำดับที่	ชิ้นงานและเนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	สื่อและแหล่งเรียนรู้
10-15	<p>ชิ้นงานที่ 3 ชื่อ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด”</p> <p>เนื้อหา</p> <p>- การประยุกต์ความรู้จากผลงานชิ้นที่ 1 และชิ้นที่ 2 มาใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด</p>	<p>- ผู้เรียนปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดตามความสนใจ โดยประยุกต์ข้อความรู้ตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และสรุปประมวลองค์ความรู้จากชิ้นงานที่ 1-2</p> <p>- นำเสนอผลงานที่พัฒนาและนำไปทดลองใช้</p> <p>- ร่วมกันอภิปรายและประเมินผล</p>	<p>- เอกสาร ตำรา</p> <p>- งานวิจัยด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดทั้งไทยและต่างประเทศ</p> <p>- เอกสารประกอบการบรรยาย</p> <p>- website ทั้งไทยและต่างประเทศ</p>
16	สอบปลายภาค		

การวัดผลและประเมินผลการเรียน ประเมินจาก

ชิ้นงานที่ 1	20 %
ชิ้นงานที่ 2	20 %
ชิ้นงานที่ 3	30 %
สอบปลายภาค	20 %
คุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์	10 %

เกณฑ์การประเมินผลการเรียน

- คะแนนร้อยละ 80 - 100 ได้ระดับชั้นเป็น A
- คะแนนร้อยละ 75 – 79 ได้ระดับชั้นเป็น B⁺
- คะแนนร้อยละ 70 – 74 ได้ระดับชั้นเป็น B
- คะแนนร้อยละ 65 – 69 ได้ระดับชั้นเป็น C⁺
- คะแนนร้อยละ 60 – 64 ได้ระดับชั้นเป็น C
- คะแนนร้อยละ 55 – 59 ได้ระดับชั้นเป็น D⁺
- คะแนนร้อยละ 50 – 54 ได้ระดับชั้นเป็น D
- คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้ระดับชั้นเป็น F

เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า

กิดานันท์ มะลิทอง. เทคโนโลยีและนวัตกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน **คู่มือครู การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด เล่มที่ 1.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิคจำกัด, 2542.
- _____. **แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2543.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดียสแควร์, 2541.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. **วิทยาการด้านการคิด.** กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2544.
- ทิสนา เขมมณี. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และกมลพร บัณฑิตยานนท์. **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.** ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- พระธรรมปิฎก. **การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, 2542.
- มณีนภา ชุตินบุตร และคณะ. **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา.** กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. **การสอนแบบสมดุล. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.**
- ตำราญ มีแจ้ง. **รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีการสอน และรูปแบบการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของเด็กไทย วิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษา (พ.ศ. 2533-2541).** มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2542.
- Fogarty, Robin. **How to Integrate the Curricula.** 2nd. ed. SkyLight Professional Development, 2001.
- Joyce, Bruce, Weil, Marsha, and Showers, Beverly. **Models of Teaching.** (Fourth edition) Allyn and Bacon. A Division of Simon & Schuster, Inc., 1992.
- Schunk, Dale H. **Learning theories : an educational perspective.** 3rd ed. Prentice-Hall, Inc., 2000.
- [http:// www. moe. go. th](http://www.moe.go.th)
- [http:// www. onec. go. th](http://www.onec.go.th)